

Rasspecifik Avelsstrategi för
TYSK SCHÄFERHUND

Svenska Schäferhundklubben

Rasspecifik Avelsstrategi (RAS)

2017 - 2021

Innehållsförteckning

RAS - ETT LEVANDE AVELSDOKUMENT	1
KORTFATTAD SCHÄFERHISTORIK	2
POPULATION OCH AVELSSTRUKTUR	
REDOVISNING AV FÖREGÅENDE PERIOD	5
NULÄGESBESKRIVNING - MÅL - STRATEGIER	8
HÄLSA	
REDOVISNING AV FÖREGÅENDE PERIOD	9
NULÄGESBESKRIVNING - MÅL - STRATEGIER	11
MENTALITET OCH BRUKSEGENSKAPER	
REDOVISNING AV FÖREGÅENDE PERIOD	13
NULÄGESBESKRIVNING - MÅL - STRATEGIER	16
EXTERIÖR OCH FUNKTION	
REDOVISNING AV FÖREGÅENDE PERIOD	17
NULÄGESBESKRIVNING - MÅL - STRATEGIER	20
SAMMANFATTNING	21

RAS - ett levande avelsdokument

Enligt Svenska Kennelklubbens beslut från 2001 ska alla svenska rasklubbar ha en rasspecifik avelsstrategi (RAS). Dokumentet är avsett som en vägledning och handlingsplan med avseende på rasens mentala och fysiska sundhet.

Förutom en kortare inblick i rasens historia, beskriver RAS-dokumentet den svenska populationens avelsstruktur, hälsa, mentalitet och exteriör.

Revidering av RAS sker vart femte år. Varje avslutad 5-årsperiod redovisas och utvärderas noggrant. Därefter formuleras en aktuell nulägesbeskrivning samt en realistisk målsättning och avelsstrategi inför nästkommande 5-årsperiod.

Utvärdering av RAS sker fortlöpande. I SKKs typstadgar poängteras vikten av att avelsrelaterade frågor alltid ska redovisas vid rasklubbens årsmöte och finnas med som en obligatorisk punkt på dagordningen.

Revidering av RAS kan även ske under pågående 5-årsperiod om rasklubben bedömer att detta är befogat.

Revideringsrutiner

Ansvaret för 5-årsrevideringarna ligger hos rasklubben som färdigställer revideringen så snart komplett information för den aktuella perioden finns tillgänglig.

Efter CS godkännande remitteras RAS-förslaget ut till klubbens medlemmar via distrikt och lokalklubbar. Förslaget publiceras dessutom på klubbens hemsida. Inkommande synpunkter bearbetas gemensamt av Avelskommittén och CS.

Det färdiga förslaget skickas till Svenska Brukshundklubben och SKKs avelskommitté för slutgiltigt fastställande eller eventuell återremittering.

Schäferhundklubbens RAS-revidering för perioden 2017 - 2021

RAS-versionen 2017-2021 har fått en tydligare rubriksättning och struktur jämfört med tidigare utgåvor.

Ambitionen har varit att skriva lättfattliga textavsnitt med tabeller och diagram som är enkla att tolka.

Den nyinsatta innehållsförteckningen gör det också lättare att orientera sig i dokumentet.

Kortfattad schäferhistorik

Vallhundarnas epok

Rasen härstammar från medeltidens tyska vallhundar, fåraherdarnas trogna följeslagare och outhärliga medhjälpare. Eftersom herdarna var helt beroende av sina vädresserade hundar för att kunna kontrollera de stora fårjordarna, var det livsviktigt för den tyska fårnäringen att säkerställa återväxten av högpresterande vallhundar. Genom att kontinuerligt avla på de dugligaste individerna, utvecklades under seklernas gång en vallhundsras med enastående arbetsegenskaper.

Under den senare delen av 1800-talet var det allmänna hundintresset på stark uppgång i Europa och de tyska vallhundarna fick allt större uppmärksamhet bland dåtidens kynologer. Vid den här tiden förekom ett flertal olika vallhundstyper med avsevärda skillnader beträffande storlek, färgsättning, pälsstruktur, svansform, öronställning etc. Dessa exteriöra olikheter var en logisk följd av att aveln uteslutande var inriktad på hundarnas arbetskapacitet. För herden var det oviktigt om hundens öron var hängande eller upprättstående så länge den skötte sitt arbete vid fårjorden.

Genom sina historiskt nedärvda bruksegenskaper har den tyska schäferhunden etablerat sig som en mycket duglig tjänstehund inom en rad olika områden i vårt moderna samhälle. Tysk schäferhund räknas idag som en av världens populäraste och mest mångsidiga hundraser.

Den organiserade schäferavelns inledande år

År 1899 grundades den Tyska Schäferföreningen (SV) och därmed var den organiserade schäferaveln igång. Den första schäferhund som registrerades hette Horand von Grafrath. Han ägdes av föreningens legendariske ordförande Max von Stephanitz och beskrivs i lyriska ordalag som den fulländade brukshunden såväl mentalt som exteriört. Man kan på goda grunder anta att det var Horand som stod modell när den första rasbeskrivningen formulerades.

Max von Stephanitz med Horand

Tidigt förstod ryttmästare Stephanitz att dessa fysiskt starka och lättdresserade hundar skulle kunna användas för olika uppdrag inom krigsmakten. Det ledde till att specialutbildade rapport- och räddningshundar kom att delta i första världskriget. Hemvändande soldater berättade fantastiska historier om schäferhundarnas hjältemodiga insatser och rasens popularitet ökade lavinartat. Efter krigsslutet 1918 låg medlemsantalet i SV runt 5 000 och 5 år senare hade antalet medlemmar ökat till 58 000.

Denna utveckling skapade en orimligt stor efterfrågan på schäfervalpar som fick allvarliga konsekvenser för den tyska schäferpopulationen. Alltför ofta avlades på mindre lämpliga och ibland mycket närbesläktade föräldradjur. SV agerade kraftfullt och införde en obligatorisk mental- och exteriörbeskrivning under benämningen "Körung" (Avelskorning). Det visade sig vara en framgångsrik provform som effektivt motverkade den oseriösa aveln. Korningsverksamheten inleddes 1922 och är än idag ett centralt begrepp i tysk schäferavel.

Schäferhundens etablering i Sverige

Den första svenska schäferhunden stambokfördes 1905 i Svenska Kennelklubben (SKK) under beteckningen "tysk fårhund". Schäferhundens entré i utställningsringen skedde 1907 och de första tjänstehundarna började utbildas 1910. Svenskarnas intresse för rasen var inledningsvis mycket svalt och 1916 fanns endast trettio schäferhundar registrerade i SKKs stambok. Den tyska popularitetsvågen spreds även till Sverige och intresset för rasen växte sig allt starkare.

I början av 50-talet låg de årliga registreringssiffrorna på c:a 1.500 individer. År 1957 inleddes en osannolikt stark registreringsutveckling som pågick ända fram till rekordåret 1973 då hela 8.030 schäferhundar registrerades. Redan 1966 blev schäfern rankad som Sveriges populäraste hundras, en position som man abonnerade på i 44 år ända fram till 2010.

Populariteten var inte enbart av godo och precis som i Tyskland förekom en ganska utbredd schäferavel som var allt annat än seriös. Sedan rekordåret 1973 har antalet schäferhundar minskat i en tydligt nedåtgående trend ända fram till våra dagar och registreringarna är nu åter tillbaka till 50-talets nivå.

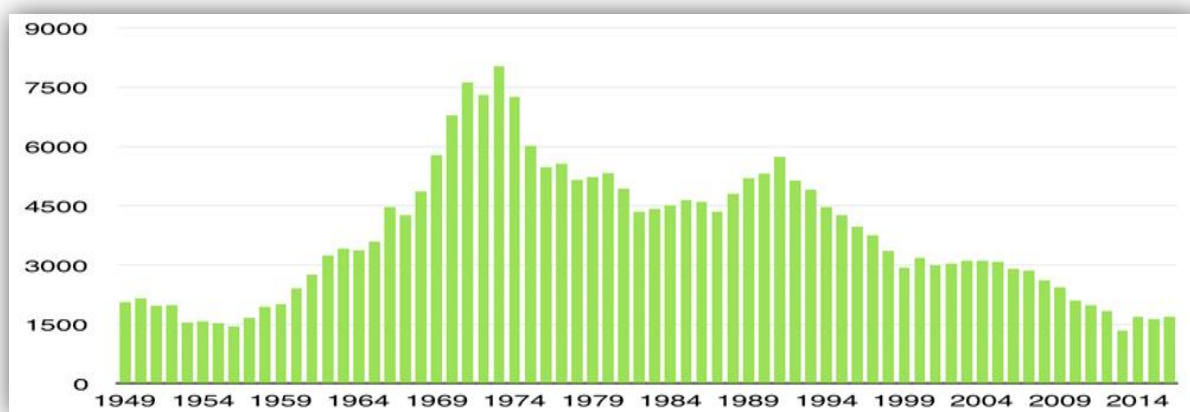

Fig.1. Registreringsutveckling 1949 - 2016

Svenska Schäferhundklubben bildas

Svenska Schäferhundklubben bildades 1924 som en direktansluten specialklubb till SKK. 1940 inordnades Schäferhundklubben, tillsammans med några andra rasklubbar, som en avelsavdelning inom Svenska Brukshundklubben (SBK).

Under en kort period verkade man under namnet Svenska Schäferhunduppfödarens Förening (SSF) som senare döptes om till SBKs Avelsavdelning för Schäfer (AFS). 1981 återtog klubben sitt ursprungliga namn och med fortsatt anslutning som rasklubb i SBK.

Schäferhundklubbens övergripande avelsmål

Svenska Schäferhundklubben arbetar i enlighet med SKKs och SBKs gemensamma avelspolicy att: "Främja avel av sunda, mentalt och exteriört goda individer, samt utveckla och bevara dess bruksegenskaper". Därutöver är populationens hälsa och en fortsatt bred avelsbas särskilt viktiga delar i de övergripande avelsmålen.

Population och avelsstruktur

Redovisning av 5-årsperioden 2012 - 2016

Registreringsutveckling

Perioden inleddes med en fortsatt tillbakagång av antalet registreringar. För 2013 uppgick antalet registrerade schäferhundar till 1.339, vilket är den lägsta noteringen i modern tid. Året därpå noteras en oväntat stark uppgång till 1.688 hundar. Siffrorna för 2015 (1.639) och 2016 (1.694) visar att uppgången 2014 inte var tillfällig. Tysk schäferhund placerades 2016 på 4:e plats enligt SKKs tio-i-topplista över Sveriges populäraste hundraser.

Importerade hundar

I genomsnitt importerades 38 hanhundar och 59 tikar per år, vilket motsvarar drygt 6 % av det totala registreringsantalet.

Utländska avelsdjur

Under perioden registrerades 1.421 svenskfödda kullar, 49 % av dessa kullar hade en utlandsfödd far och 17 % en utlandsfödd mor.

Föräldradjurens avelsdebut

Ingen kull föddes efter tik som var yngre än 18 månader, vilket visar att uppfödarna är observanta på Jordbruksverkets och SKKs bestämmelser att tik får paras tidigast vid 18 månaders ålder. 10 kullar föddes där fadern ej uppnått 18 månaders ålder. SKK har ingen specifik åldersgräns för hanhund men Schäferhundklubben rekommenderar en åldersgräns på 24 månader.

Tidigare var synen på föräldradjurens avelsdebut inte alls lika restriktiv. 1991 föddes exempelvis 22 kullar där modern var yngre än 18 månader och 3 kullar där modern inte ens uppnått ett års ålder. Samma år föddes 25 kullar där fadern var yngre än 18 månader och 6 kullar där fadern inte uppnått ett års ålder.

Långhåren officiellt godkända

I slutet av 2010 meddelade den Internationella kennelfederationen (FCI) att tysk schäferhund skulle uppdelas i två separata hårlag, normalhårig och långhårig. SKK verkställde beslutet 1 januari 2012. Fr.o.m. detta datum är långhåren officiellt godkända i Sverige och bedöms som en egen pälsvariant på utställning. Övrig tävlingsverksamhet påverkas inte av delningen. Enligt FCI:s bestämmelser är det tillåtet att para normalhår med långhår. Under perioden ökade andelen långhåriga hundar med 5 %.

Försvarsmaktens avelsprogram

Försvarsmaktens hundtjänstenhet (FHTE) använder enbart tysk schäferhund i sitt avelsprogram. Långsiktigt har man byggt upp en egen stam av utpräglade arbetshundar som ska trygga Försvarets och Polisens nyrekrytering av lämpliga tjänstehundsämnen. För åren 2012-2016 föddes 146 kullar som resulterade i 927 valpar med ett kullgenomsnitt på 6,4. Kullarna var huvudsakligen efter föräldradjur från egen uppfödning. Den höga uppföljningsgraden av avkommornas mentalitet och hälsa gör FMs uppfödning synnerligen intressant ur avels- och forskningssynpunkt.

2011 startade en långdragen och kompromisslös konflikt mellan SBK/SKK och FM som slutade med att kennel Försvarsmaktens registreringar stoppades 2013-05-31. På initiativ av FM genomfördes under 2016 en oberoende utredning som resulterade i flera tänkbara alternativ för att lösa konflikten. De återupptagna förhandlingarna ledde fram till att registreringsförbudet upphävdes och att tidigare oregistrerade FM-hundar blev registrerade retroaktivt.

Populära avelshanar

Sammanställningen (Fig. 2) återger, i fallande skala, antalet avkommor efter de populäraste avelshanarna. SKK rekommenderar att det maximala antalet avkommor efter ett avelsdjur inte överstiger 5 % av den totala registreringsciffran under 5 år. Appliceras denna beräkning på registreringarna för 2012 - 2016, så blir maxantalet 410 avkommor. Av tabellen framgår att Xambo Vom Suentelstein, som hade flest registrerade avkommor, inte är i närheten av denna maxgräns. Som jämförelse kan nämnas en av 90-talets "avelsmatadorer", Xando von den Dolomiten, som under 5-årsperioden 1993 -1997 blev far till 677 avkommor i Sverige!

Reg.nr	Namn	Antal avkommor
SE45758/2016	Xambo Vom Suentelstein	177
SE51093/2013	Quintus Eqidius	151
NO31575/11	Owinn's Wasco	131
SE25907/2016	Xavi Von Tronje	114
SE42080/2015	Percy Vom Team Radsieksbeeke	107
S52866/2008	Jabina Pascal	105
SE21463/2013	Cody Van Noort	83
S61757/2009	Trönderjyckens Imre	83
VDHSZ2237997	Sky Vom Eichenplatz	77
NHSB2878417	Baggio Von Juvenisty	74
SE64621/2010	Entre's Marley	74
S60503/2007	Heimdals Bele	73
SE12172/2012	Bruksmarkens Wallander	70
S48093/2009	Cartagena Felix Rex	65
SE11165/2013	Ebafarmens Rebell	64
S20909/2006	Aspirant's Dekov	62
SE48171/2014	Vargfjells O-Kim	61
S24244/2009	Quattrogårdens Grizzly	58
SE57768/2011	Tarriq's Dizel	56
S25348/2009	Gråmanns Xoto	52
DK10867/2013	Kratmosens Jerome	52
S47127/2008	Mischaland's Zarec	52
SE48619/2013	Dahlgårdens Gusse	51
SE55538/2010	Idol Vom Agilolfinger	50
DK13091/2008	Cartagena Fighter	49
S32078/20099	Divaheden Godis	49
SE12086/2011	Crestline's Veyron	48
SE21677/2010	Piastigens Diamant	48
SE60189/2012	Falkøen's Hox	46
VDHSZ2266033	Schumann Von Tronje	46
S39847/2009	Brigadens Carpe Diem	45
SE37280/2013	Gildewangen's Lennox	45
SE12581/2011	Hagadahls Nestor	45
SE49185/2011	Försvarsmaktens Gibbs	44
SE27482/2017	Försvarsmaktens Jimbo II	44
S22025/2009	Hedeforsens Anton	44
S57913/2009	Winonas Julle	44
SE11032/2014	Macho Vom Ottilienstein	43
S60500/2007	Heimdals Brimer	41

Fig. 2. Avelshanar med fler än 40 registrerade avkommor under åren 2012 - 2016

Inavelstrend

Det finns en generell avelsrekommendation som säger att inavelsökningen i en population inte bör överstiga 2,5 % räknat över fem generationer, dvs en stegring med högst 0,5 % per generation. I mitten på 90-talet låg inavelsökningen för schäfer på 2 %. Under de efterföljande åren tillfördes nytt genetiskt material genom en allt större användning av utländska avelsdjur. Samtidigt minskade den extrema överanvändningen av enskilda avelshanar. Denna utveckling bäddade för en markant dämpning av inavelsökningen. Under perioden 2012-2016 pendlade inavelsgraden mellan 0,7 och 0,8 %.

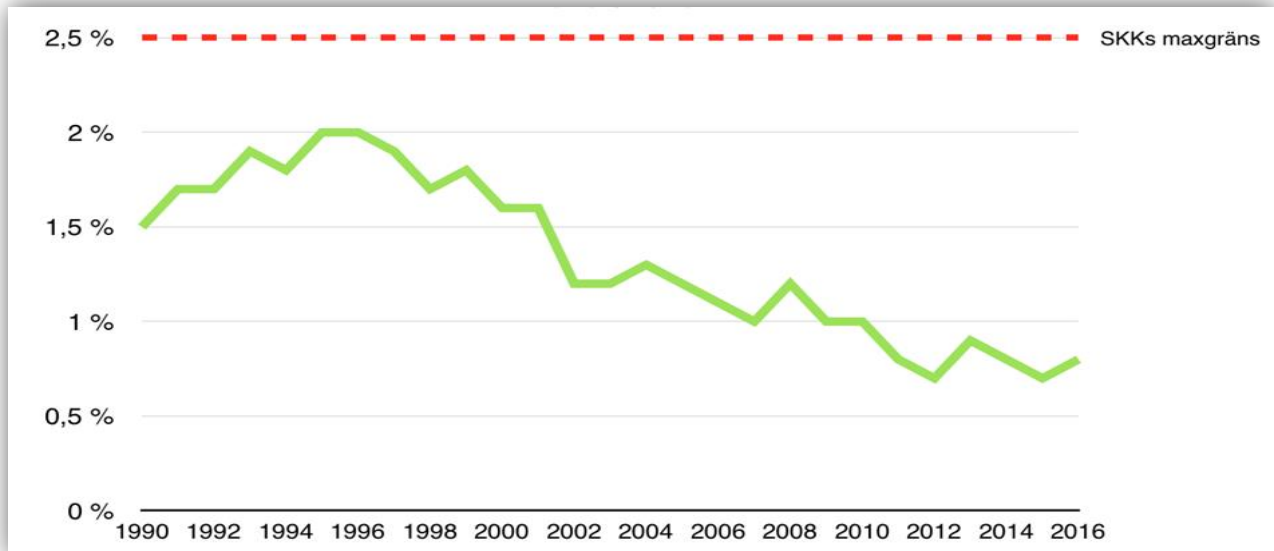

Fig.3. Inavelstrend 1990 - 2016

Effektiv avelsbas

Den effektiva avelsbasen visar hur närbesläktade de individer är som används i aveln och hur stor effekt deras släktskap har på den ärftliga variationen i rasen. Värdet på den effektiva avelsbasen bör ej understiga 100. Vid värden under 50 föreligger en uppenbar risk för genetiska skador i populationen. Periodens medelvärde för tysk schäferhund noterades till 195, vilket måste betecknas som tillfredsställande.

Brukslinjer och utställningslinjer

I den svenska schäferstammen finns förutom hårlagsuppdelningen även en icke officiell uppdelning mellan s.k "brukslinjer" och "utställningslinjer". Gränslinjen mellan dessa två rastyper är mycket tydlig. Den ena varianten dominerar på bruksprov och den andra på utställning. Avelskombinationer med en likvärdig blandning av bruks- och utställningshundar benämns som "mixkullar" och är förhållandevis ovanliga. Uppdelningen huruvida en avelskombination ska betraktas som en bruks-, utställnings- eller mixkull har skett utifrån uppfödarens avelsinriktning samt en allmänt god kännedom om förekommande hundar i stamtavlan.

Antal kullar för bruks- resp. utställningslinjer

År 2012 registrades 152 brukskullar, 132 utställningskullar och 13 mixkullar. Därefter följde en markant tillbakagång av antalet brukskullar och 2016 hade kullantalet sjunkit till 109. Denna anmärkningsvärda förändring är till största delen en effekt av kennel Försvarsmaktens registreringsförbud under åren 2013-2016.

Genomsnittlig kullstorlek

Under drygt tjugo år har den genomsnittliga kullstorleken beräknats till 5,7. För redovisningsperioden noteras en ökning till 5,9. Kullgenomsnittet för utställningslinjerna är 5,7 och för brukslinjerna 6,2.

Nulägesbeskrivning 2016 (Population och avelsstruktur)

- 1 Registrerades 1.694 hundar, av dessa var 110 importerade hundar (6 %).
- 2 Föddes totalt 296 kullar - varav 157 kullar efter en utlandsfödd far (53 %) och 54 kullar efter en utlandsfödd mor (18 %).

3

Användes totalt 163 hanar i avel enligt följande kullfördelning:									
Antal avelshanar	103	35	9	8	2	2	2	1	1
Kullar per avelshane	1	2	3	4	5	6	8	9	17

- 4 Uppgick den genomsnittliga inavelsgraden till 0,8 % beräknat över 5 generationer.
- 5 Beräknades den effektiva avelsbasens värde till 195.
- 6 Redovisades 6 kullar med högre inavelsgrad än 6,25 % (kusinparning).
- 7 Låg den genomsnittliga kullstorleken på 5,9 valpar.
- 8 Föddes ingen valpkull efter modertik som var yngre än 18 månader.
- 9 Föddes 151 långhår, vilket motsvarar c:a 9 % av årets registreringar.
- 10 Registrerades totalt 269 svenskfödda kullar - 152 utställningskullar (57 %), 109 brukskullar (40 %) och 8 mixkullar (3 %).

Målsättning 2021

- 1 Ett registreringsantal på minst 1.800 hundar per år.
- 3 Ingen överanvändning av enskilda avelshanar, särskilt om avkommeresultat saknas eller är alltför knapphändiga.
- 10 En mentalt och exteriört mer homogen svensk schäferpopulation, dvs en reducering av de stora olikheter som idag råder mellan bruks- och utställningslinjernas representanter.
 - Punkterna 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i nulägesbeskrivningen kräver i dagsläget inga målinriktade insatser men bör redovisas och utvärderas varje år.

Strategier

- 1 - Uppdatera allmänhetens raskunskaper genom faktabaserad information, som motvikt till den felaktiga beskrivning av tysk schäferhund som alltför ofta basuneras ut i mediaflödet.
 - Öka intresset för tysk schäferhund genom att ytterligare höja kvalitetsnivån beträffande rasens hälsa, mentalitet och exteriör.
 - Arrangera avelskonferenser och tillhandahålla utbildning/fortbildning för klubbens uppfödare.
 - Tillsammans med klubbens uppfödare framställa en informationsfolder för nyblivna valpköpare med allmänna skötselråd, men som också tydligt påtalar vikten av att hunden blir HD/ED-röntgad, MH-beskriven och Exteriörbeskriven, samt att förekommande sjukdomsdiagnoser alltid meddelas uppfödaren och klubbens avelskommitté.
 - Synliggöra de uppfödare som aktivt stödjer informationsfolderns innehåll och användning.
- 3 Avråda från ytterligare parningar vid max åtta kullar efter en nyetablerad avelshane, till dess att tillräckligt säkra avkommeresultat finns tillgängliga.
- 10 - Utforma och fastställa tydliga anvisningar för hur rasbeskrivningen ska tolkas och tillämpas.

Hälsa

Redovisning av 5-årsperioden 2012 - 2016

Sjukdomsstatistik

Sammanställningar för höftledsdysplasi och armbågsdysplasi har regelbundet redovisats på klubbens hemsida. Statistiken redovisar HD/ED-utvecklingen i rasen (Fig. 6 och 7) och avkommeresultatet för de mest aktuella avelshanarna. ([Länk till avkommestatistiken](#))

Motsvarande hälsostatistik för övriga frekventa sjukdomar har inte kunnat sammanställas eftersom det saknas information om vilka individer som är drabbade. ([Länk till hud- och rörelserelaterade sjukdomar](#))

Försäkringsbolaget Agria gör en stor insats för hundhälsan genom sin sjukdomsstatistik (Breed Profile). Statistiken innehåller inga sjukdomsdiagnoser på individnivå, p.g.a sekretessregler, men visar tydligt vilka sjukdomar som förekommer inom repektive hundras. Breed Profile publiceras i 6-årsintervaller och den senaste utgåvan avser åren 2006 - 2011. Genom överskådliga stapeldiagram jämförs den enskilda rasens sjukdomsfrekvenser med genomsnittet för samtliga raser som ingår i Breed Profile.

Agria upprättar dessutom en rankinglista över vilka hundraser som har den högsta sjukdomsfrekvensen. Tvärsen mot den gängse bilden av schäfern som den mest sjuka och "sönderavlade" rasen, visar det sig att tysk schäferhund befinner sig långt ned på denna rankinglista.

Breed Profile visar också att vår ras är förskonad från ett stort antal sjukdomar som drabbar andra hundraser, men samtidigt konstateras att det förekommer sjukdomar där tysk schäferhund är klart överrepresenterad. (Fig. 4 och 5)

Diagnos relaterad till:	Medelålder för diagnos (år)	Andelen försäkrade hundar som årligen erhåller vet.vård (%)	Andelen försäkrade hundar som årligen avlider/avlivs (%)
Hud	4.2	3,47	0,43
Rörelseapparaten	4.1	2,95	1,18
Mage/tarm	4.2	2,67	0,50
Skador gm yttre påverkan	3.5	2,37	0,32
Tumörer	7.1	2,31	0,74
Öron	4.6	1,16	0,03
Immunologiska sjukdomar	3.5	0,83	0,16
Infektioner	4.5	0,80	0,04
Ögon	4.4	0,47	0,02
Neurologiska sjukdomar	5.8	0,35	0,21
Hjärta	6.0	0,18	0,12
Blod/kärl	6.6	0,15	0,05

Fig. 4. Statistikuppgifter hämtade från Åsa Vilsons doktorsavhandling 2016.

Diagnos	Medelålder för diagnos (år)	Andelen försäkrade hundar som årligen avlider/avlivas (%)
Höftledsfel	2.7	0,44
Circumanal fistlar	6.4	0,16
Ländryggsproblem	7.0	0,16
Pankreas insufficiens	3.9	0,14
Atopi	4.3	0,08
Armbågsartros	4.8	0,08
Spondylos	8.0	0,06
Magomvridning	6.8	0,05
Idiopatisk epilepsi	4.8	0,05
Pyometra	8.1	0,01

Fig. 5. Statistikuppgifter hämtade från Åsa Vilsons doktorsavhandling 2016.

Hälsoprogram för HD/ED

Tack vare Schäferhundklubbens hälsoprogram för HD och ED finns tillgänglig statistik på individnivå för dessa sjukdomar. Ledresultaten registreras i Avelsdata, en lättillgänglig och mycket informativ e-tjänst på SKKs hemsida. Hälsoprogrammet verkar på nivå 3, vilket betyder att avel med hundar som har HD grad C-D-E eller ED grad 1-2-3 strider mot klubbens avelspolicy. Åsidosätts dessa regler avelsspärras samtliga avkommor efter det HD/ED-belastade avelsdjuret. Under perioden förekom 4 kullar efter ett föräldradjur som hade HD grad C och 3 kullar efter ett föräldradjur som hade ED grad 1.

Olikheter i HD/ED-bedömningen

Tyvärr konstateras, genom ett flertal uppmärksammade fall, att överensstämmelsen mellan svensk och tysk HD/ED-avläsning behöver förbättras. När det gäller ED-bedömningen är oenigheten så stor att SV vägrar att godkänna ED-status för hund som är avläst i Sverige. Den uppkomna situationen är givetvis mycket besvärande för vårt avelssamarbete med Tyskland. Förhoppningsvis kommer SKK och SV att vidta nödvändiga åtgärder för att i samförstånd komma till rätta med problemet. Noteras att SKK har tillsatt en utredningsgrupp som ska genomföra en övergripande analys av SKKs HD/ED-program. Gruppen består av 12 personer med veterinärmedicinsk, statistisk och praktisk kompetens inom området. SKKs ambition är att resultatet av gruppens arbete ska presenteras under hösten 2018.

HD/ED-index

Alltsedan sommaren 2015 har misstroendet mot index blivit en orimligt stor fråga i Schäferhundklubben. Trots att utförlig information om index fanns tillgänglig redan 2013 har återkommande feltolkningar och missförstånd bidragit till att den interna indexdebatten blivit onödigt infekterad och osaklig. I december 2016 publicerades utvärderingen av de sju första indexraserna som tydligt visar att avel med kullindex över 100 ger mycket goda resultat. Det medförde att kritiken mot index blev betydligt mer nyanserad. Inte heller SKKs beslut att "tvångsinföra" index för tysk schäferhund 2018 utlöste några överdrivet starka reaktioner. Proteststormen kom istället när styrelsen för verksamhetsåret 2016 beslutade att ändra skrivningen i indexreglerna från rekommendation till krav, vilket också tillstyrktes av SBK och SKK/AK. Den nyvalda styrelsen 2017 protesterade mot beslutet, vilket utmynnade i ett kompromissbeslut signerat SKK/CS, som bland annat innebar att ett omedelbart verkställande av index med krav kunde avvärjas. Utifrån givna förutsättningar har Schäferhundklubbens avelskommitté utarbetat en indexstrategi som, om den efterlevs, kommer att leda till en långsiktig förbättring av rasens ledhälsa. ([Länk till indexstrategin](#))

Födelseår	2012			2013			2014			2015			2016		
	HD	Antal	%	Antal	%	%	Antal	%	%	Antal	%	%	Antal	%	%
Grad A	474	42,2	75	362	38,1	74	392	35,3	71	401	35,0	69	304	35,6	74
Grad B	368	32,7		339	35,7		393	35,4		390	34,1		329	38,5	
Grad C	197	17,5	25	174	18,3	26	242	21,8	29	256	22,4	31	163	19,1	26
Grad D	74	6,6		55	5,8		71	6,4		78	6,8		51	6,0	
Grad E	11	1,0		20	2,1		13	1,2		20	1,7		8	0,9	
Röntgade	1.124	66,2		950	67,4		1.111	64,0		1.145	64,9		855	48,9	
Födda	1.699			1.410			1.735			1.763			1.747		

Fig. 6. HD-utveckling 2012 - 2016.

Födelseår	2012			2013			2014			2015			2016		
	ED	Antal	%	Antal	%	%	Antal	%	%	Antal	%	%	Antal	%	%
Grad 0	914	81,4	81	785	82,7	83	887	80,1	80	936	82,1	82	728	85,0	85
Grad 1	136	12,1	19	98	10,3	17	148	13,4	20	131	11,5	18	87	10,2	15
Grad 2	34	3,0		32	3,4		36	3,2		31	2,7		14	1,6	
Grad 3	39	3,5		34	3,6		37	3,3		42	3,7		27	3,2	
Röntgade	1.123	66,1		949	67,3		1.108	63,9		1.140	64,7		856	49,0	
Födda	1.699			1.410			1.735			1.763			1.747		

Fig. 7. ED-utveckling 2012 - 2016.

Nulägesbeskrivning 2016 (Hälsa)

- 1 - HD-frekvens för svenskfödda hundar med födelseår 2015, per den 31/12 -2016.
Antal HD-avlästa hundar = 1.145. Grad A, B = 69 % Grad C,D, E = 31 %
- ED-frekvens för svenskfödda hundar med födelseår 2015, per den 31/12 -2016.
Antal ED-avlästa hundar = 1.140. Grad 0 = 82 % Grad 1, 2, 3 = 18 %
Brukslinjerna har 10 % lägre HD-frekvens och 5 % lägre ED-frekvens än utställningslinjerna.
- 2 - Andelen hundar som HD/ED-röntgas uppgår till c:a 66 % av varje årspopulation.
Andelen röntgade individer från brukslinjerna = 78 % och från utställningslinjerna = 52 %.
- 3 SKK/AK meddelar att HD/ED-index för tysk schäferhund kommer att införas 1 januari 2018.
- 4 - Agrias lista över de mest sjukdomsdrabbade raserna visar att tysk schäferhund återfinns först på plats 125.
- 5 Agrias Breed Profile påvisar att tysk schäferhund har en tydlig överrepresentation för sjukdomar som kan relateras till rörelsefunktion och hud.
- 6 Exempel på DNA-test som för närvarande finns tillgängliga för tysk schäferhund: Dvärgväxt, Hemofili A och Degenerativ myleopati.

Målsättning 2021

- 1 HD-frekvens = 20 % och ED-frekvens = 15 %.
- 2 - Andelen HD/ED-röntgade hundar = 70 %.
- Att alla klubbens uppfödare röntgar minst 50 % av individerna i varje kull.
- 3 - 90 % av kullarna ska ha ett preliminärt kullindex för HD/ED som uppgår till minst 101.
(avser parning med föräldradjur som har ett svenskt HD/ED-index)
- 90 % av kullarna ska uppfylla villkoren i Schäferhundklubbens indexstrategi.
(avser parning med utländskt föräldradjur som saknar svenskt HD/ED-index)
- 5 Reducerad sjukdomsfrekvens i populationen, i synnerhet för de sjukdomar där schäferrasen är överrepresenterad.
- 6 Försiktig användning av DNA-test med avseende på testernas tillförlitlighet och eventuella begränsningar.

Strategier

- 1 - Aktivt arbeta för att hela vår uppfödarkår fullföljer den senaste tidens positiva HD/ED-trend mot uppsatta mål.
- Regelbundet redovisa kennelstatistik och avkommestatik för HD/ED.
- Uppmana SKK och SV att reda ut nuvarande oklarheter mellan tysk och svensk HD/ED-avläsning.
- 2 - Betona värdet av att uppfödarna upprätthåller en positiv kontakt med sina valpköpare och aktivt medverkar till att huvuddelen av egenuppfödda hundar blir HD/ED-röntgade.
- Uppmana SKK att ändra regeln som innebär att exporterade hundars HD/ED-resultat inte kan registreras i SKKs Avelsdata.
- 3 - Ännu tydligare klargöra för våra uppfödare att en långsiktig avel med kullindex över 100 bevisligen är en mycket effektiv avelsmetod.
- Fortlöpande publicera sammanställningar över alla kullar som fått ett kullindex i SKKs Avelsdata.
- 5 - Med effektiva informationsinsatser förbättra kunskapsläget om förekommande sjukdomar i rasen.
- Tillsammans med uppfödarna skapa ett rapporteringssystem avs. sjukdomsdrabbade individer.
- Med hänsyn till de aktuella sjukdomarnas komplicerade nedärvningsmönster rekommendera uppfödarna att:
 - inte avla på sjuka individer.
 - inte återupprepa en avelskombination som genererat sjuka avkommor.
 - iaktta mycket stor försiktighet med avel på individer som har sjuka kullsyskon.
 - undvika parning mellan närbesläktade individer, eftersom det ökar risken att recessiva defektanlag dubbleras och kommer till uttryck hos avkomman.
 - undvika avel med alltför unga djur och därmed minska risken att använda föräldradjur med en latent sjukdom som ännu inte brutit ut.
- 6 - Noggrant följa utvecklingen med avseende på tillförlitliga, rasanpassade DNA-test och utreda den svenska schäferpopulationens behov av gentester.
- Upprätthålla det goda samarbetet med SLU och bistå forskarna med efterfrågade blod- och vävnadsprover.

Mentalitet och bruksegenskaper

Redovisning av 5-årsperioden 2012 - 2016

Mentalbeskrivning hund (MH)

4.403 hundar deltog på Mentalbeskrivning hund (MH), varav 4.345 med genomfört prov. Den årliga deltagarfrekvensen har successivt minskat från 1.037 till 780 deltagare.

Avkommeresultat efter de mest aktuella avelshanarna har regelbundet redovisats på klubbens hemsida. ([Länk till MH-statistiken](#)) I slutet av perioden publicerades också en sammanställning baserad på kennlarnas uppnådda MH-resultat. ([Länk till kennelstatistiken](#)) Medelvärden för varje MH-moment har sammanställts för att beskriva MH-utvecklingen i rasen. (Fig. 8)

Redovisade medelvärden för hundar födda 2012-2016 visar att endast marginella förändringar har skett under denna period. Vid en jämförelse med 1996 års medelvärden konstateras att benägenheten för hotbeteende/aggression har minskat, leklust/gripande har förbättrats och nyfikenhet/kvarstående rädsla har förbättrats påtagligt. Medelvärdet ligger mestadels på en relativt hög nivå i förhållande till idealprofilen, men som synes finns fortfarande utrymme för ytterligare förbättringar.

Födelseår	1996	2012	2013	2014	2015	2016	Idealprofil
1a. Kontakt hälsning	3,8	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	4
1b. Kontakt samarbete	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,3	4
1c. Kontakt hantering	3,3	3,2	3,3	3,3	3,2	3,3	3
2a. Lek 1 leklust	3,9	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0	4-5
2b. Lek 1 gripande	3,6	3,9	3,8	3,9	3,9	3,9	4-5
2c. Lek 1 grip/dragkamp	3,7	3,8	3,7	3,8	3,7	3,8	4-5
3a. Förföljande	3,0	2,8	2,9	3,0	2,9	2,9	4
3b. Gripande	2,6	2,6	2,6	2,7	2,6	2,6	5
4. Aktivitet	3,2	3,1	3,2	3,4	3,2	3,3	2
5a. Avst.lek intresse	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3-4-5
5b. Avst.lek hot/aggr.	1,4	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1
5c. Avst.lek nyfikenhet	3,4	3,3	3,5	3,5	3,3	3,4	5
5d. Avst.lek leklust	3,2	3,5	3,4	3,5	3,4	3,5	5
5e. Avst.lek samarbete	2,6	2,6	2,5	2,6	2,5	2,6	5
6a. Övrraskn. rädsla	3,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	1
6b. Övrraskn. hot/aggr.	2,0	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6	3
6c. Övrraskn. nyfikenhet	3,1	3,4	3,5	3,5	3,5	3,6	5
6d. Övrr. kvarst. rädsla	2,0	1,4	1,3	1,3	1,4	1,3	1
6e. Övrr. kvarst. intresse	2,0	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1
7a. Ljud rädsla	2,6	2,4	2,5	2,4	2,4	2,3	1
7b. Ljud nyfikenhet	3,8	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	5
7c. Ljud kvarst. rädsla	1,5	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1	1
7d. Ljud kvarst. intresse	1,7	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1
8a. Spöken hot/aggr.	2,4	2,0	1,9	1,9	1,9	2,0	3
8b. Spöken kontroll	3,8	3,8	3,7	3,8	3,8	3,9	5
8c. Spöken rädsla	2,7	2,2	2,3	2,3	2,2	2,2	1
8d. Spöken nyfikenhet	3,1	3,6	3,6	3,6	3,6	3,8	5
8e. Spöken kontakt	3,5	3,5	3,5	3,6	3,5	3,6	4
9a. Lek 2 leklust	3,7	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	4-5
9b. Lek 2 gripande	3,4	3,8	3,7	3,8	3,7	3,8	4-5
10. Skott	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1

Fig. 8. Medelvärden MH, 1996, 2012-2016 samt idealprofil.

		1	2	3	4	5
1a	KONTAKT Hälsning	Avvisar kontakt med mornning och/el. bit-försök. Utförs ej inom tid	Undviker kontakt genom att dra sig undan.	Accepterar kontakt utan att besvara. Drar sig inte undan.	Tar kontakt själv eller besvarar kontaktförsök.	Överdrivet kontaktagande, ex. hoppar, gnäller, skäller
1b	KONTAKT Samarbete	Följer inte med trots flera försök att locka. Ej genomfört inom tid.	Följer med motvilligt.	Följer med, men är inte engagerad i testledaren.	Följer med villigt. Engagerar sig i testledaren.	Följer med villigt, är överdrivet engagerad i testledaren, ex. hoppar, gnäller, skäller.
1c	KONTAKT Hantering	Avvisar med mornning och/eller bitförsök. Hantering ej genomförd	Undviker, drar sig undan eller söker stöd hos föraren.	Accepterar hantering.	Accepterar, svarar med kontaktbeteende.	Accepterar, svarar med överdrivet kontaktbeteende
2a	LEK 1 Leklust	Leker inte.	Leker inte, men visar intresse.	Startar långsamt, blir aktiv, leker.	Startar snabbt, leker aktivt.	Startar mycket snabbt, leker mycket aktivt.
2b	LEK 1 Gripande	Griper inte.	Griper inte, nosar bara på föremålet.	Griper tveksamt eller med framtänderna.	Griper direkt med hela munnen.	Griper direkt, hugger föremålet i farten.
2c	LEK 1 Gripande och dragkamp	Griper inte.	Griper tveksamt, släpper, håller, men drar inte emot.	Griper, drar emot, men släpper och tar om alt. tuggar.	Griper direkt med hela munnen och drar emot tills testledaren släpper.	Griper direkt med hela munnen, drar emot, rycker, alt. ruskar - även under den passiva delen
3a	FÖRFÖLJANDE	Startar inte/när ej fram till 1 hjul	Startar, avbryter innan föremålet.	Startar eller springer långsamt. Kan öka farten. Fullföljer.	Startar med hög fart, målinriktad - bromsar in vid bytet.	Startar direkt med hög fart. Springer förbi bytet. Kan vända.
3b	GRIPANDE	Nonchalerar föremålet. alt. springer inte fram.	Griper inte, nosar på föremålet.	Griper tveksamt eller med tidsfördröjning.	Griper direkt, släpper.	Griper direkt. Behåller föremålet i minst 3 sek.
4	AKTIVITET	Är uppmärksam, ointresserad, inaktiv.	Är uppmärksam och lugn, - står, sitter eller ligger.	Är uppmärksam och i huvudsak lugn. Enstaka aktivitetshöjningar.	Är uppmärksam med ökad aktivitet eller oro efter hand.	Växlar snabbt aktiviteter under momentet., alt. oro under hela momentet.
5a	AVSTÅNDSLEK Intresse	Engageras inte av figuranten.	Kontroll, avbrott förekommer.	Intresserad. Följer figuranten utan avbrott.	Intresserad. Vill iväg, enstaka starförsök.	Muycket intresserad. Vill iväg, upprepade startförsök.
5b	AVSTÅNDSLEK Hot/aggression	Visar inga hotbeteenden.	Visar enstaka (1-2) hotbeteenden under momentets 1:a del.	Visar enstaka (1-2) hotbeteenden under momentets 1:a o 2:a del.	Visar flera hotbeteenden under momentets första del.	Visar flera hotbeteenden under momentets 1:a och 2:a del.
5c	AVSTÅNDSLEK Nyfikenhet	Går inte fram till figuranten inom tid.	Går fram när figuranten är aktiv på linjen.	Går fram till den dolda men talande figuranten.	Går fram till fig. med låg kroppsställn. och/el. med tidsfördröjning.	Går fram direkt till figuranten utan hjälp.
5d	AVSTÅNDSLEK Leklust	Visar inget intresse.	Leker inte, men visar intresse.	Leker, kan gripa försiktigt, drar inte emot.	Griper. Drar emot, men kan släppa och ta om.	Griper direkt. Drar emot, släpper inte.
5e	AVSTÅNDSLEK Samarbete	Visar inget intresse.	Bli aktiv men avbryter.	Är aktiv med figuranten när denne är aktiv.	Är aktiv med figuranten. Visar även intresse mot passiv fig.	Uppmanar passiv figurant till fortsatt lek.
6a	ÖVERRASKNING Rädsla	Stannar inte eller kort stopp.	Hukar sig och stannar.	Gör undanmanöver utan att vända bort blicken.	Flyr högst 5 meter.	Flyr mer än 5 meter.
6b	ÖVERRASKNING Hot/aggression	Visar inga hotbeteenden.	Visar enstaka hotbeteenden.	Visar flera hotbeteenden under längre tid.	Visar flera hotbeteenden och någon attack.	Visar hotbeteenden och attacker som kan avslutas med bett.
6c	ÖVERRASKNING Nyfikenhet	Går fram efter det att overallen lagts ner / går inte fram inom tid.	Går fram när föraren sitter på huk och talar till overallen samt lockar på hunden.	Går fram till overallen när föraren står bredvid.	Går fram till overallen när föraren gått halva avståndet.	Går fram till overallen utan hjälp.
6d	ÖVERRASKNING Kvarstående rädsla	Ingen tempoförändring eller undanmanöver.	Liten bäge eller tempoväxling vid någon av passagerna.	Bäge eller tempoväxling vid 1:a passagen. Minskat utslag vid 2:a passagen.	Bäge eller tempoväxling vid minst 2 passager utan minskad intensitet.	Visar stort mått av rädsla eller ökad rädsla efter samtliga passager.
6e	ÖVERRASKNING Kvarstående intresse	Visar inget intresse.	Stannar upp. Luktat eller tittar på overallen vid ett tillfälle.	Stannar upp. Luktat eller tittar på overallen vid minst två tillfällen.	Biter i eller leker med overallen. Intresset minskar efter hand.	Biter i eller leker med overallen vid två eller flera passager.
7a	LIJDKÄNSLIGHET Rädsla	Stannar inte eller kort stopp.	Hukar sig och stannar.	Gör undanmanöver utan att vända bort blicken.	Flyr högst 5 meter.	Flyr mer än 5 meter.
7b	LIJDKÄNSLIGHET Nyfikenhet	Går inte fram inom tid.	Går fram när föraren sitter på huk och talar till skramlet samt lockar på hunden.	Går fram till skramlet när föraren står bredvid.	Går fram till skramlet när föraren gått halva avståndet.	Går fram till skramlet utan hjälp.
7c	LIJDKÄNSLIGHET Kvarstående rädsla	Ingen tempoförändring eller undanmanöver.	Liten bäge eller tempoväxling vid någon av passagerna.	Bäge eller tempoväxling vid 1:a passagen. Minskat utslag vid 2:a passagen.	Bäge eller tempoväxling vid minst två passager utan minskad intensitet.	Visar stort mått av rädsla eller ökad rädsla efter samtliga passager.
7d	LIJDKÄNSLIGHET Kvarstående intresse	Visar inget intresse.	Stannar upp. Luktat eller tittar mot skramlet vid ett tillfälle.	Stannar upp. Luktat eller tittar mot skramlet vid minst två tillfällen.	Biter i eller leker med skramlet. Intresset minskar efter hand.	Biter eller leker med skramlet vid 2 eller flera passager.
8a	SPÖKEN Hot/aggression	Visar inga hotbeteenden.	Visar enstaka hotbeteenden.	Visar flera hotbeteenden under längre tid.	Visar flera hotbeteenden och någon attack.	Visar hotbeteenden och flera attacker.
8b	SPÖKEN Kontroll	Enstaka kontroll, därefter inget intresse/ engagerar sig inte.	Tittar mot spökerna då och då.	Kontrollerar och/eller handlar mot spökerna. Långa avbrott, ex. vis halva sträckan båda spökerna eller ett spöke hela sträckan.	Kontrollerar och/eller handlar mot båda spökerna. Kortare avbrott.	Kontrollerar och/eller handlar mot båda spökerna under hela momentet.
8c	SPÖKEN Rädsla	Uppehåller sig framför eller bredvid föraren.	Uppehåller sig i huvudsak framför eller bredvid föraren. Någon avståndsreglering.	Uppehåller sig i huvudsak framför eller bredvid föraren. Växlar mellan flyktstart och kontroll.	Uppehåller sig i huvudsak bakom föraren. Växlar mellan flyktstart och kontroll.	Backar längre än kopplets längd eller lämnar platsen, alt. flyr.
8d	SPÖKEN Nyfikenhet	Går fram till figuranten när föraren tagit av figurantens huvudbonad. Går inte fram inom tid.	Går fram till figuranten när föraren talar med figuranten och lockar på hunden.	Går fram till figuranten när föraren står bredvid.	Går fram till figuranten när föraren gått halva avståndet.	Går fram till figuranten utan hjälp.
8e	SPÖKEN Kontakttagande	Avvisar eller undviker kontaktförsök. Kontakt ej tagen inom tid.	Accepterar kontakten från figurant utan att besvara den.	Besvarar kontakten från figuranten.	Tar själv kontakt med figuranten.	Intensivt kontaktbeteende mot figuranten. Kan ex. hoppa och gnälla.
9a	LEK 2 Leklust	Leker inte.	Leker inte, men visar intresse.	Startar långsamt, blir aktiv, leker.	Startar snabbt, leker aktivt.	Startar mycket snabbt, leker mycket aktivt.
9b	LEK 2 Gripande	Griper inte.	Griper inte, nosar bara på föremålet.	Griper tveksamt eller med framtänderna.	Griper direkt med hela munnen.	Griper direkt, hugger föremålet i farten.
10	SKOTT	Visar ingen berördhet. Snabb kontroll och sedan helt oberörd.	Avtagande kontroller under lek/passivitet. Därefter oberörd.	Riktat intresse mot skytten, publiken eller annat, men återgår till lek/passivitet.	Avbryter lek eller passivitet. Läser sig mot publiken, skytten eller annat. Återgår inte till lek/passivitet.	Berörd, rädd alt. vill lämna platsen, försöker fly alt. föraren avstår skott

Fig. 9. MH-nyckel med idealprofilen i de gröna rutorna.

Korningens mentaldel (MT)

1.167 hundar deltog på Korningens mentaldel (MT), varav 1.063 st med godkänt resultat. Liksom för MH har deltagarantalet minskat under perioden från 256 till 207 hundar/år.

MT-resultaten för deltagande hundar har redovisats i SKK:s Avelsdata med totalpoäng och delpoäng för varje moment. För att erhålla titeln "Korad" krävs, förutom godkänd MT, att hunden är godkänd i Korningens exteriördel.

Avelskorning enl. tysk modell (AK)

71 hundar deltog på Avelskorning, varav 66 st med godkänt resultat. (Livstidskorningarna ej inräknade) Deltagarsiffrorna har pendlat mellan 11 till 20 hundar/år.

Avelskorningsresultaten har redovisats på Schäferhundklubbens hemsida med en utförlig presentation av de avelskorade hundarna.

För deltagande på Avelskorning krävs att hunden har uppnått stipulerade internationella bruks- och utställningsmeriter, ett godkänt uthållighetsprov samt en internationellt godkänd HD/ED-status.

I Avelskorningens mentaldel ingår bl.a. att hunden prövas i vissa skyddsmoment. Mentaldelen och den exteriöra delen sker alltid vid ett och samma tillfälle.

Uthållighetsprov (UHP)

226 hundar deltog på UHP varav 210 blev godkända. Deltagarantalet har varierat från 27 till 57 deltagande hundar/år.

Ett godkänt UHP är, som tidigare nämnts, ett villkor för deltagande på Avelskorning. Provet är upplagt som en löpövning vid cykel, på varierande underlag, över en sträcka på 20 km och med en medelhastighet av 12-15 km/tim.

Uthållighetsprovet har tillkommit för att säkerställa att hunden kan utföra en viss grad av fysisk ansträngning utan att drabbas av onormal trötthet, andningsproblem, hälta, nedslitna trampdynor etc.

Bruksprov

I de svenska grenarna noteras 10.295 starter, tyvärr med en starkt vikande utvecklingskurva. Antalet IPO-starter stannade vid 1.664 starter, dock med en betydligt stabilare utvecklingskurva. (Fig. 9)

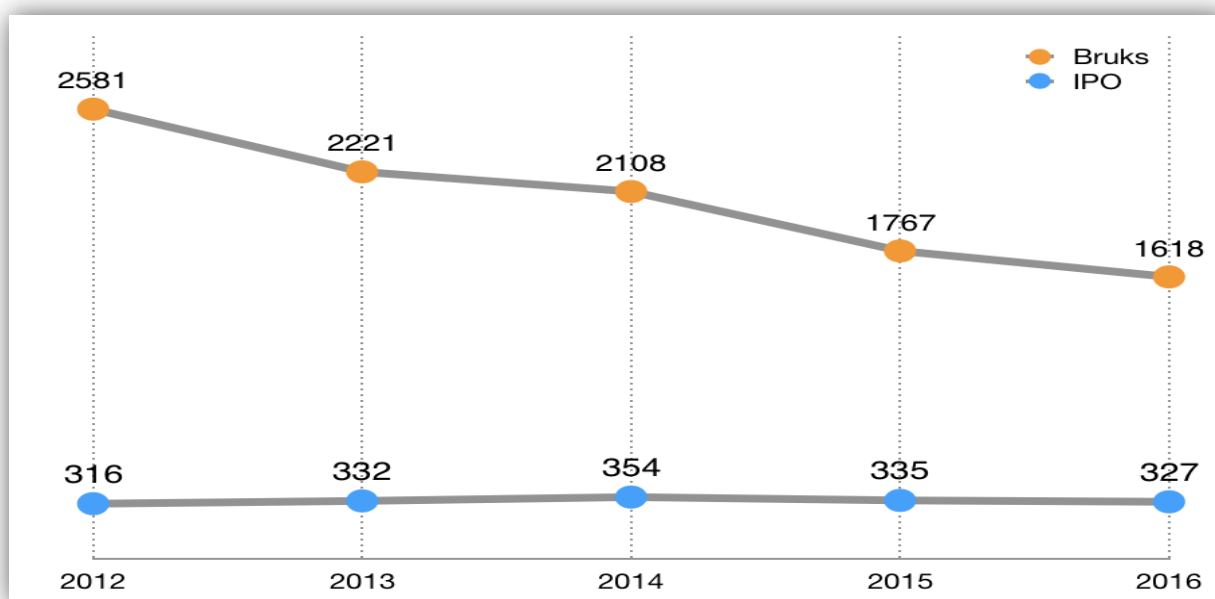

Fig. 9. Det årliga antalet starter på bruksprov under perioden 2012 - 2016.

Nulägesbeskrivning 2016 (Mentalitet och bruksegenskaper)

- 1 777 hundar erhöll känd mentalstatus (MH), 5 hundar fick avbrytas av beskrivaren, 3 st av ägaren.
- 2 Andelen hundar som deltar på MH uppgår till c:a 46 % av varje årspopulation.
Andelen mentalbeskrivna individer från brukslinjerna är 68 % och från utställningslinjerna 29 %.
- 3 206 hundar deltog på Mentaltest (MT), 184 med godkänt resultat.
- 4 Andelen hundar som deltar på MT uppgår till c:a 12 % av varje årspopulation.
- 5 145 hundar erhöll titeln KORAD (godkänd Mentaltest och Exteriörbeskrivning).
- 6 19 hundar deltog på Avelskorning enl. tysk modell, 18 med godkänt resultat, varav 9 på livstid.
- 7 Andelen hundar som deltar på Avelskorning uppgår till c:a 1 % av varje årspopulation.
- 8 46 hundar deltog på UHP varav 44 st med godkänt resultat.
- 9 Andelen hundar som deltar på UHP uppgår till c:a 3 % av varje årspopulation.
- 10 I de svenska bruksgrenarna deltog 612 hundar, IPO 215 st, BSL 54 st, BH 164 st, lydn. prov 360 st, agility 10 st och tjh.cert 47 hundar.
- 12 Inrapporterade MH/MT-resultat är totalt sett relativt bra, men i det samlade materialet förekommer också enskilda individer som står mycket långt ifrån den önskvärda mentalitet som rasbeskrivningen förordar.

Målsättning 2021

- 2 - Deltagarfrekvens på MH = 50 %.
- Att alla klubbens uppfödare mentalbeskriver minst 50 % av individerna i varje kull.
- 4 Deltagarfrekvens på MT = 15 %.
- 7 Deltagarfrekvens på AK = 2 %.
- 9 Deltagarfrekvens på UHP = 4 %.
- 10 Antal starter på svenskbrukset = 1600 st.
Antal starter på IPO = 370 st.
- 12 Ytterligare förbättring av MH/MT-resultaten.

Strategier

- 2 - Betona värdet av att uppfödarna upprätthåller en positiv kontakt med sina valpköpare och att de aktivt medverkar till att huvuddelen av egenuppfödda hundar deltar på MH.
- Regelbunden publicering av aktuell MH-statistik.
- 4 Förbättra redovisningen från MT med publicering i Schäfertidningen och på klubbens hemsida.
- 7 - Utbilda fler AK-domare/provledare och arrangera fler Avelskorningar, jämt fördelade över landet.
- Presentera avelskorade hundar utan tidsfördröjning på klubbens hemsida.
- 9 - Utbilda fler UHP-domare/provledare och arrangera fler UHP, jämt fördelade över landet.
- 10 - Stimulera intresset för bruksprov genom att publicera fler reportage, rapporter och redovisningar.
- Uppmärksamma särskilt goda bruksprestationer.
- 12 Uppmana uppfödarna att välja avelsdjur som ligger så nära idealprofilen som möjligt och att avstå från avel på individ som vid MH/MT:
 - visar tydlig osäkerhet mot främmande person och/eller avvisar kontakt/ hantering med bitförsök.
 - visar uppenbar skottberördhet/skottträdsla.
 - visar obetydlig nyfikenhet och stor kvarstående rädsla efter överraskning/hot.
 - ignorerar alla inviter till lek/jakt med bytesföremålet.

Exteriör

Redovisning av 5-årsperioden 2012 - 2016

Utställning

Deltagarsiffrorna för samtliga officiella utställningar uppgick till 4.380 hundar. Kvalitetspriserna fördelades enligt följande: 67 % excellent, 21 % very good, 9 % good, 2 % sufficient och 1 % disqualified.

På de officiella utställningarna som arrangerades av Schäferhundklubben noterades 1.217 starter och på våra rasklubbsutställningar (Specialutställning) 1.651 starter. Vid dessa utställningar förekom dessutom 2.313 starter i valpklass. Det genomsnittliga deltagarantalet har varit relativt jämnt fördelat över perioden, från 937 till 1.193 starter/år. Kvalitetsprisernas fördelning från specialutställningarna kan inte redovisas eftersom dessa resultat ej registerförs av rasklubben.

Särskilda rasspecifika domaranvisningar (SRD)

3.669 utställningsstarter utgör underlaget för SRD-utvärderingen. Förekomsten av tåvid frambensställning noterades till 2,8 %, övervinklade bakben till 1,3 % och inkorrekta bakbensrörelser (sett bakifrån) till 4,7 %. Observera att i dessa siffror ingår även anmärkningar som varit av ringa grad.

Avelskommittén har valt att avstå från ytterligare strid om schäferns vara eller icke vara på SRD-listan och har istället föreslagit att ytterligare exteriöra överdrifter ska ingå i SRD-reglerna. I gengäld fick vi gehör för en SRD-text som även belyser vanligt förekommande "underdrifter". Dessa exteriörfel nämns sällan i den allmänna schäferdebatten, men har otvivelaktigt en mycket negativ inverkan på schäferns anatomiska funktion. Uppdateringen av SRD-reglerna 2014 fick följande utseende:

I rasen tysk schäferhund förekommer riskområden som:

- 1. Front: Tåvid frambensställning, veka mellanhänder och lösa eller trånga armbågar.*
- 2. Bakställ: Övervinklat och kohasigt bakställ med instabilitet i hasen.*
- 3. Överlinje: Välvd och avfallande i länd och kors.*

I rasen förekommer anatomiska brister som inte betraktas som exteriöra överdrifter, men likafullt har en mycket negativ inverkan på hundens uthållighet och funktion. Exempel på sådana avvikelser är; överstora hundar, flack manke, kort kors, framskjutna skuldror, stela överarmar, otillräckliga bakbensvinklar och bundna rörelser.

Presentationsöverdrifter (extrem uppställning) förekommer och omöjliggör bedömning av standardens krav att "Bakbenen skall vara lätt bakåtställda och sedda bakifrån parallella". Rörelserna ska granskas inte bara i trav utan även i skritt.

Exteriörbeskrivning

1.025 hundar har deltagit på Exteriörbeskrivning, varav 945 st med godkänt resultat för Korning. Deltagarsiffrorna har legat runt 200 hundar/år.

Under lång tid har uppfödare använt sig av en mer eller mindre snäv släktskapsavel för att bl.a. befästa en funktionell exteriör. Det har medfört att även anatomiska defektanlag har förstärkts och som ger sig till känna i dagens schäferavel i form av tandförluster, defekta bett, testikelfel, m.m. Av förklarliga skäl är det sällsynt att hundar med diskvalificerande exteriöravvikelser deltar på korningens exteriördel.

Detta starkt selekterade och knapphändiga underlag består av 80 % brukslinjehundar, vilket innebär att exteriörstatistiken från 2015 inte är relevant för den totala schäferstammens exteriörnivå. (Fig. 10)

Exteriörbeskrivningen är tveklöst den provform som lämpar sig bäst för att kartlägga den svenska populationens exteriör, men då måste antalet beskrivna hundar öka dramatiskt. Mer om detta under målsättning och strategi punkt 3.

Exteriöravvikelser	Procentuell avvikelse-frekvens	Antal liten anm.	Antal medelstor anm.	Antal stor anm.
Bettfel	0 %	0	0	0
Tandförlust	2 %	1	3	0
Testikelfel	0 %	0	0	0
Lågställd	8 %	13	2	0
Högställd	8 %	12	3	0
Klen benstomme	14 %	23	3	1
Kort päls	15 %	26	4	0
Klent nosparti	19 %	34	3	0
Svagt markerat stop	11 %	18	3	0
Lösa läppar	19 %	32	4	1
Rund ögonform	15 %	28	2	0
Ljusa ögon	31 %	47	15	0
Bred öronansättning	10 %	18	2	0
Lösa öron	3 %	2	4	0
Kort hals	13 %	13	0	0
Flack manke	29 %	47	10	0
Svankrygg	11 %	20	1	0
Välvd rygg	3 %	6	0	0
Kort kors	67 %	82	47	4
Brant kors	60 %	78	40	1
Felaktig svansform	1 %	1	0	0
Flat bröstorg	18 %	32	3	0
Kort underbröst	25 %	39	10	0
Tåvid frambenställning	34 %	51	16	0
Platta tassar	15 %	25	5	0
Framskjuten skuldra	45 %	69	20	0
Otillräckl. vinklade framben	73 %	108	35	2
Veka mellanhänder	21 %	38	4	0
Otillräckl. vinklade bakben	39 %	61	16	1
Övervinklade bakben	1 %	1	0	0
Kohasig bakbensställning	19 %	29	9	0
Framstup. kroppshållning	12 %	18	5	0
Kort frambenssteg	63 %	84	38	3
Marktrång fram	17 %	29	5	0
Lösa armbågar	39 %	64	14	0
Lösa handlovar	20 %	37	2	0
Kort bakbenssteg	51 %	71	29	1
Marktrång bak	22 %	32	10	2
Hastrång bak	25 %	38	7	4
Lösa hasleder	7 %	11	2	1

Fig. 10. Exteriörstatistik avs. beskrivna hundar 2015.

Mätning av mankhöjd

Överstorlek har sedan länge varit ett känt problem i rasen, särskilt bland hundar från utställningslinjerna. På förslag från exteriördomarkonferensen 2014 beslutades om obligatorisk mätning av hundarnas mankhöjd vid Schäferhundklubbens utställningar. Det primära syftet var att få en mer detaljerad bild av storleksvariationerna bland utställda hundar. Statistiken för 2015 visar att andelen överstora hundar är betydande. (Fig. 11) Sammanställningen ger sannolikt en relativt korrekt bild av storleksfördelningen för hundar från utställningslinjerna, men är inte representativ för hela populationen.

HANAR			TIKAR		
Mankhöjd	Antal	Fördelning	Mankhöjd	Antal	Fördelning
59 cm	1	Understorlek 1 %	54 cm	1	Understorlek 1 %
61 cm	6	Godkänd storlek 67 %	55 cm	3	Godkänd storlek 76 %
62 cm	7		56 cm	9	
63 cm	8		57 cm	11	
64 cm	18		58 cm	16	
65 cm	17		59 cm	24	
66 cm	22	Överstorlek 32 %	60 cm	25	
67 cm	1		61 cm	19	
68 cm	2		62 cm	6	
69 cm	1		63 cm	1	
71 cm	1		66 cm	1	

Fig. 11. Sammanställning av mätresultat 2015.

Nulägesbeskrivning 2016 (Exteriör)

- 1 194 starter på Schäferhundklubbens officiella utställningar, 412 på Specialutställning och 587 på Valputställning, totalt 1.193 utställningsstarter.
- 2 - 217 hundar deltog på Exteriörbeskrivning, 199 hundar med betyg: "Godkänd exteriör för Korning".
- C:a 80 % av deltagarna var brukslinjehundar.
- 3 Andelen hundar som deltar på Exteriörbeskrivning uppgår till c:a 10 % av varje årspopulation.
- 4 - Vanliga avvikelser för hundar från utställningslinjerna: Överstorlek, välvd rygg, avfallande länd/kors, veka mellanhänder och överdrivet lång svans.
- Vanliga avvikelser för hundar från brukslinjerna: Kort päls, ljus ögonfärg, flack manke, kort kors, framskjutna skuldror, otillräckliga fram- och bakbensvinklar, tåvid frambensställning, lösa armbågar/handlovar och bundna rörelser.

Målsättning 2021

- 1 1.400 utställningsstarter/år.
- 3 - Deltagarfrekvens på Exteriörbeskrivning =15 %.
- Långsiktigt mål: Deltagarfrekvens på Exteriörbeskrivning = 50 %
- 4 - Generell förbättring av schäferpopulationens anatomi avseende exteriöra överdrifter och i ännu högre grad exteriöra "underdrifter".
- Max 20 % överstora hanhundar och 15 % överstora tikar.

Strategier

- 1 - Utveckla och effektivisera genomförandet av Schäferhundklubbens Specialutställningar.
- Skapa en databas där alla resultat från Schäferhundklubbens Specialutställningar registreras.
- 3 - Betona värdet av att uppfödarna upprätthåller en positiv kontakt med sina valpköpare och aktivt medverkar till att huvuddelen av egenuppfödda hundar deltar på Exteriörbeskrivning.
- Verka för att genomförd Exteriörbeskrivning blir ett obligatoriskt krav för tävling/avel, i likhet med kravet på genomförd Mentalbeskrivning.
- Verka för att lägsta ålder för deltagande på Exteriörbeskrivning sänks från 18 mån till 12 mån.
- Förbättra, förenkla och rasanpassa exteriörbeskrivningsprotokollet.
- Utbilda fler exteriörbeskrivare, jämt fördelade över hela landet.
- 4 - Tillsätta en arbetsgrupp som utarbetar ett förslag på hur vi på bästa sätt ska minska andelen överstora hundar.
- Uppmana uppfödarna att:
 - aktivt medverka till att egenuppfödda hundar deltar på Exteriörbeskrivning.
 - endast använda avelsdjur som deltagit på utställning anordnad av Svenska Schäferhundklubben eller annan WUSV-ansluten rasklubb.
 - endast använda avelsdjur som erhållit lägst kvalitetsbetyg Good eller Gut.
 - huvudsakligen använda avelsdjur som erhållit kvalitetsbetyg Very good, Sehr gut el. högre.
 - avstå från avel på individ som har en medfödd tandförlust av premolar P2, P3 eller P4.

Sammanfattning

Sifferexercisen i RAS-dokumentet är mycket omfattande, men förhoppningsvis belyser siffrorna på ett överskådligt sätt vad som har fungerat bra och vad som fungerat mindre bra i avelsarbetet. Det är nu upp till klubbens uppfödare att kritiskt analysera sina avelsresultat utifrån redovisade fakta och reflektera över vad man personligen kan förbättra i sin egen uppfödning.

Schäferhundklubbens verksamhetsinriktning beskriver på ett tydligt sätt de övergripande avelsmålen "att väcka intresse och främja avel av sunda, mentalt och exteriört goda individer av rasen tysk schäferhund, samt utveckla och bevara dess bruksegenskaper". Den absoluta majoriteten av våra uppfödare anser sig säkert bedriva sitt avelsarbete enligt denna policy. Det råder dock starkt delade meningar om vad som faktiskt kännetecknar "en sund, mentalt och exteriört god schäferhund", främst utanför, men också inom vår egen uppfödarkår. Detta faktum har medfört att vi har skapat en schäferpopulation som är uppdelad i två olika rastyper.

Det skulle vara utomordentligt välgörande för svensk schäferavel om RAS, förutom sitt huvusakliga syfte, även kunde bidra till en större öppenhet och samarbetsvilja mellan våra uppfödare. Ett första steg i denna riktning skulle vara att uppfödarna mangrant ställer sig bakom RAS-dokumentets samtliga målsättningar och strategier samt den planerade informationsfoldern som omnämns på sidan 8.

Schäferhundklubbens Avelskommitté och Centralstyrelse

e.u. / Mats Höglund

Källor

SKKs RAS-mall

SKKs Avelsdata

SKKs tidning Hundsport

SBKs statistikprogram Lathunden SQL

Agria - Breed Profile

Disease pattern in 32,486 insured German Shepherd dogs in Sweden
(Å, Vilson, B. Bonnet, H. Hansson-Hamlin, Å. Hedhammar (2013)